

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 447/2014-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobříka a zo sudcov Jany Baricovej a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti A. K., A. P., V. S., A. Z. a Š. Z., zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Miroslav Stopka, pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 50/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. K., A. P., V. S., A. Z. a Š. Z. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 50/2005 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Čadca p r i k a z u j e , a b y v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 50/2005 k o n a l b e z z b y t o č n ý c h p r i e t á h o v .

3. A. K., A. P., V. S., A. Z. a Š. Z. priznáva finančné zadost'učinenie pre každého z nich v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť A. K., A. P., V. S., A. Z. a Š. Z. trovy konania v sume 823,30 € (slovom osemstodvadsaťtri eur a tridsať centov) na účet advokátskej kancelárie JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1A, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 447/2014-13 z 24. júla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. K., A. P., V. S., A. Z. a Š. Z. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 50/2005.

Následne ústavný súd 19. mája 2014 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 18. augusta 2014. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis a vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

«16.3.20105 - návrh o určenie hranice,

21.4.2005 - referát sudcu, uznesenie spojené s výzvou na vyjadrenie k žalobe,

20.7.2005 - vyjadrenie odporcov k návrhu,
4.10.2005 - pojednávanie, odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania,
30.11.2005 - uznesenie - navrhovatelia zaviazaní zložiť zálohu na trovy dokazovania,
16.3.2006 - sudca vytýčil termín na 24.4.2006, dňa 24.3.2006 termín zrušený, nový termín 22.5.2006,
22.5.2006 - vo veci rozhodnuté, návrh zamietnutý,
4.7.2006 - odvolanie navrhovateľov,
17.7.2006 - predkladacia správa,
6.7.2007 - návrat spisu, rozsudok OS zrušený,
11.1.2008 - výzva na doplnenie návrhov v zmysle uznesenia Krajského súdu v Žiline,
5.2.2008 - odpoveď práv. zástupcu navrhovateľov,
16.9.2008 - uznesenie - nariadenie znaleckého dokazovania,
2.10.2008 - ohliadka na mieste samom,
11.3.2009 - doručený znalecký posudok ,
16.3.2009 – zaslanie znaleckého posudku účastníkom na vyjadrenie,
31.3.2009, 7.4.2009 - vyjadrenie navrhovateľov k ZP,
12.8.2009 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 25.9.2009 (konalo sa), odročené na 4.12.2009,
22.10.2009 - práv. zást. navrhovateľov predložil dôkazný návrh (na vypracovanie znaleckého posudku v alternatívach),
4.12.2009 - pojednávanie (konalo sa), odročené na neurčito,
22.1.2010 - práv. zást. odporkyne V. H. doručil súdu písomné stanovisko,
29.1.2010 - odpoveď na výzvu od práv. zást. navrhovateľov,
26.4.2010 - uznesenie - uložená povinnosť navrhovateľom zložiť preddavok na trovy dokazovania,
17.6.2010 - ohliadka na mieste samom,
28.6.2010 - uznesenie - nariadené doplnenie znaleckého dokazovania,
6.9.2010 - doručený geometrický plán,
16.9.2010- zaslanie geometrického plánu účastníkom za účelom vyjadrenia,
1.3.2011 - termín pojednávania (konalo sa), odročené na neurčito,

2.5.2011 - urgencia pre súdneho znalca,
7.6.2011 - termín pojednávania (konalo sa), odročené na neurčito,
7.2.2013 - sudca vytýčil termín pojednávania na deň 12.4.2013 (neuskutočnilo sa pre smrť účastníka konania), odročené na 21.5.2013,
17.4.2013 - rozšírenie návrhu,
21.5.2013 - pojednávanie (nevykázané predvolanie účastníkom, neuskutočnilo sa), odročené na neurčito,
4.6.2013 - výzvy právnejmu zástupcovi navrhovateľov na zaujatie stanoviska,
16.7.2013 - podanie práv. zást. navrhovateľov,
10.2.2014 - výzva pre práv. zást. navrhovateľov, odporcov predloženie otázok pre účely znaleckého dokazovania,
18.2.2014 - podanie právneho zást. navrhovateľov,
20.2.2014 - navrhnuté otázky pre súdneho znalca - práv. zást. odporcov,
2.4.2014 - oznámenie, že navrhovateľka v 2. rade zomrela,
6.6.2014 - výzva pre práv. nástupcov po neb. navrhovateľke,
25.6.2014 - výzva pre súdnu komisárku,
2.7.2014 odpoveď 3.9.2014 – uznesenie o čiastočnom zastavení konania vo vzťahu k nárokom po nebohej,
5.9.2014 - žiadosť na Správu katastra Čadca.»

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 12. septembra 2014, zistil aj ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu k postupu okresného súdu uviedla: „Po preštudovaní spisového materiálu konštatujem, že vo veci boli spôsobené zbytočné preťahy v konaní.“

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľov v oznámení doručenom ústavnému súdu 3. októbra 2014 vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom sú sťažovatelia navrhovateľmi (o určenie priebehu hranice), ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci, hoci v okolnostiach prípadu konštatuje, že znalecké dokazovanie, ako aj ohliadka na mieste samom indikuje, že istá miera skutkovej náročnosti je v konaní prítomná, čím však nie je možné ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priesťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho

konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľov, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd úvodom konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo podaním žaloby začiatkom roka 2005, indikuje, že vec nebola prerokovaná v súlade s označeným základným právom sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Samotná skutočnosť, že konanie na jednom stupni v takejto veci trvá viac ako deväť rokov (do podania tejto sťažnosti, pozn.), postačuje na to, aby ústavný súd bez ďalšieho skúmania vyslovil porušenie označených práv sťažovateľov. Napriek uvedenému ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a identifikoval niekoľko období neodôvodnenej nečinnosti.

Takýmto obdobím neodôvodnenej nečinnosti bolo obdobie od vrátenia súdneho spisu z odvolacieho súdu (6. júla 2007) do jednoduchého úkonu súdu, výzvy na oznámenie ďalších návrhov na doplnenie dokazovania v zmysle uznesenia odvolacieho súdu (11. januára 2008) v trvaní šesť mesiacov, následne obdobie od doručenia odpovede právneho zástupcu sťažovateľov na uvedenú výzvu (5. februára 2008) do vydania uznesenia, ktorým okresný súd nariadil znalecké dokazovanie (16. septembra 2008) v trvaní siedmich mesiacov. Najvýraznejším obdobím neodôvodnenej nečinnosti súdu v napadnutom konaní v trvaní 22 mesiacov bolo obdobie od pojednávania konaného 7. júna 2011 do 12. apríla 2013, keď súd odročil pojednávanie pre smrť jedného z účastníkov konania. Okresný súd ďalej svojou neodôvodnenou nečinnosťou spôsobil aj prietah v trvaní deviatich mesiacov, keď svojím nesústredeným postupom musel odročiť pojednávanie pre nevykázané doručenie predvolania účastníkom (21. mája 2013), až do najbližšieho relevantného úkonu – výzvy, ktorou vyzval strany sporu, aby reagovali na zmeny zaznamenané v katastri nehnuteľností a predložili svoje návrhy na dokazovanie (10. februára 2014).

V uvedených obdobiach bol okresný súd nečinný bez toho, aby mu bránila akákoľvek prekážka v prebiehajúcom v konaní, preto ústavný súd konštatuje, že obdobia neodôvodnenej nečinnosti v súhrne predstavujú dobu štyroch rokov a ôsmich mesiacov.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k jednoznačnému záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 10 C 50/2005, došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C 50/2005 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľov právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 1 000 €, ktoré odôvodnili intenzitou zásahov do ich práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní štyroch rokov a ôsmich mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľov a všetky okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd návrh sťažovateľov na priznanie sumy 1 000 € každému zo sťažovateľov za primeraný, preto mu v celom rozsahu vyhovel a priznal finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 823,30 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval piatich sťažovateľov, u každého zo sťažovateľov sa podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty.

Sťažovateľmi uplatnená náhrada trov konania neprevyšuje sumu, ktorú vyrátal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľom požadovanú sumu v plnej výške t. j. 823,30 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2014